

BELEIDSPLAN SOCIALE VEILIGHEID 2023-2027

Prinses Julianaschool Gouda

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Voorwoord	2
Inleiding	2
Wettelijke verplichtingen.....	2
1. Visie, doelen en uitgangspunten	3
Christelijke identiteit op de Prinses Julianaschool	3
De Vreedzame School als preventiekader	3
Leerteam Gedrag	3
Vertrouwenspersonen	3
Coördinator Sociale Veiligheid.....	3
Taken van het leerteam	3
Ouderbetrokkenheid bij het veiligheidsbeleid	4
2. Preventieve maatregelen	5
Uitdragen van een positief sociale en morele norm	5
De groep en de school: een gemeenschap.....	5
Investeren in de relatie met de leerlingen	5
Leerlingen worden medeverantwoordelijk.....	6
Positief gedrag bekrachtigen.....	6
De grondregels: basisregels in de school.....	6
Van grondregels naar groepsregels en groepsafspraken	7
Aanleren en handhaven van de grond- en groepsregels	7
Toezicht bij ons op school	8
3. Curatieve maatregelen	9
Anti-pest aanpak.....	9
Pestprotocol	9
Oplossingsgerichte Pest Aanpak (OPA).....	9
Meidenvenijn	10
Digitaal pesten.....	10
Herstelgesprekken	11
Zinvol straffen	11
Ingrijpen bij fors grensoverschrijdend gedrag	12
Schorsing of verwijdering.....	12
4. Monitor Sociale Veiligheid	13
De Veiligheidsthermometer	13
5. Literatuurlijst en overige verwijzingen	14
6. Bijlagen.....	15
Bijlage 1 Afspraken vrije ruimtes.....	15
Bijlage 2 Afspraken bij de pleinregels – voor TSO en leerkrachten	17
Bijlage 3 Aanpak bij overschrijden van regels en afspraken tijdens TSO	20
Bijlage 4 Roze Protocol	22
Bijlage 5 Beslisboom Leerteam Gedrag	23

Voorwoord

Inleiding

Een school is een ontmoetingsplaats voor mensen en daarmee word je als school zowel binnen je organisatie als daarbuiten geconfronteerd met positieve maar ook negatieve gedragingen van personen. Doorgaans gaat het daarbij om positieve gedragingen maar incidenteel kan het gedrag ook zodanig zijn dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag en een onveilige situatie. Het kan daarbij gaan om vormen van agressie, geweld, seksuele intimidatie, sexting, discriminatie of pesten die binnen of in de directe omgeving van de school kunnen voorkomen.

Hoewel (sociale) veiligheid een vanzelfsprekendheid zou moeten zijn, is dat niet altijd het geval. Sinds 2015 hebben de scholen ook op dit terrein een wettelijke zorgplicht. In dit beleidsplan wordt nader ingegaan op deze wettelijke verplichting en de wijze waarop binnen de Prinses Julianaschool met dit onderwerp wordt omgegaan.

Wettelijke verplichtingen

Op grond van de Arbeidsomstandighedenwet en de Collectieve Arbeidsovereenkomst Primair Onderwijs liggen er in de richting van de schoolbesturen en scholen al verplichtingen daar waar het gaat om de (sociale) veiligheid.

Per 1 augustus 2015 is de Wet Veiligheid op School vastgesteld. Deze wet verankert de taak van de besturen om het pesten op scholen tegen te gaan en de sociale veiligheid op scholen te waarborgen. De schoolbesturen en scholen mogen daarbij zelf bepalen op welke wijze zij deze zorgplicht voor de sociale veiligheid willen invullen. In de wet staat dat scholen:

- Een sociaal veiligheidsbeleid moeten uitvoeren.
- Twee taken binnen het onderwijsteam moeten beleggen. Er moet een aanspreekpunt zijn waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Ook moet iemand het pestbeleid op school coördineren. Dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet.
- De beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen moeten volgen met een betrouwbaar en valide instrument, gestandaardiseerd, en eens per jaar onder een representatief deel van de leerlingen wordt afgenomen. (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022)
- Vorm geven aan burgerschapsonderwijs.

In het kader van pesten hebben wij gekozen voor een oplossingsgerichte pestaanpak die aansluit bij De Vreedzame School. In dit licht wordt er niet gesproken over het bestrijden van pesten of anti-pesting maar over het stimuleren en voorleven van gewenst gedrag. Vanaf augustus 2016 wordt door de Inspectie van het Onderwijs toezicht gehouden op de naleving van de Wet Veiligheid op School.

Gouda, juni 2023

Geaccordeerd door de (G)MR:

1. Visie, doelen en uitgangspunten

Christelijke identiteit op de Prinses Julianaschool

Vanuit onze christelijke overtuiging willen wij op professionele en creatieve wijze een fijne, veilige en respectvolle leeromgeving creëren waarin kinderen zich veilig en geborgen voelen. Concreet betekent dit dat we aandacht besteden aan de manier waarop we met elkaar omgaan, dat we verschillen erkennen, respecteren en die zoveel mogelijk tot hun recht laten komen. We willen ervoor zorgen dat kinderen zich optimaal kunnen ontplooiën en leren verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en de ander. Om daar op onze school eenduidig mee om te gaan, werken wij met het programma De Vreedzame School¹.

De Vreedzame School als preventiekader

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, de schoolgemeenschap en de samenleving. (Pauw et al., 2020)

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de kernvakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving. Onze school dient ook een school te zijn waar alle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren².

Leerteam Gedrag

Op onze school vormen wij met de volgende personen het leerteam gedrag: Annelies Kooij (gedragsspecialist), Klaas Brand (leerkracht bovenbouw), Linda Korevaar (leerkracht bovenbouw), Daniël de Rooij (voorzitter, gedragsspecialist, leerkracht bovenbouw)

Vertrouwenspersonen

De school heeft twee **vertrouwenspersonen** aangesteld voor de leerlingen. Deze zijn geschoold tot vertrouwenspersoon. Leerlingen kunnen hier terecht om zorgen te melden en met de vertrouwenspersoon in gesprek te gaan. Naar aanleiding daarvan kunnen er, indien nodig, gepaste interventies worden ingezet.

Vertrouwenspersonen: *Annelies Kooij* en *Josine Bogaard*.

Coördinator Sociale Veiligheid

De **Coördinator Sociale Veiligheid** coördineert het sociaal veiligheidsbeleid en fungeert als aanspreekpunt en klankbord pesten voor leerlingen, medewerkers en ouders. Ouders en leerlingen kunnen bijvoorbeeld een melding pesten doen bij de Coördinator Sociale Veiligheid waarna de juiste personen en aanpak worden ingezet om een pestprobleem tegen te gaan.

De Prinses Julianaschool werkt met de Oplossingsgerichte pestaanpak, een methode om in te zetten indien er sprake is van pestproblematiek. Zie hoofdstuk 3.

Coördinator Sociale Veiligheid: *Daniël de Rooij*

Taken van het leerteam

Dit leerteam is bezig met de volgende punten:

¹ <https://www.devreedzame.school/>

² <https://www.slo.nl/thema/meer/handreiking/handreiking/pedagogisch-klimaat/veilig-klimaat/>

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. De Vreedzame School. Eens in de 4 jaar vindt er een onderzoek naar kwaliteit plaats met behulp van de WMK. Daarvanuit verbeterpunten opstellen, ,
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, het bieden van klassenconsultatie en nabespreking. Zie beslisboom Gedrag , als bijlage toevoegen
- Het leerteam ondersteunt leerkrachten bij groepsdynamiek of specifieke hulpvragen. Het leerteam informeert en adviseert. Zie beslisboom Gedrag, bijlage 5.
- Ondersteunen van een (deel van een) groep en/of individuele leerlingen op het gebied van gedrag. Zie kwaliteitskaart Leerteam Gedrag.
- Het bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen, besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel (BES).
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van burgerschap/De Vreedzame School.
- Bijdragen aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied. De Vreedzame School agenderen in de teamvergaderingen. 1x per 4 jaar nascholing, dit is vastgelegd in het schoolplan.
- Bewust bezig zijn met goed (vakdidactisch) onderwijs, experimenteren en onderzoeken. Deelnemen aan conferenties en studiedagen en informatie doorspelen.
- Bewaken van de kwaliteit van de uitvoering van De Vreedzame School.
- Scholing en begeleiden nieuwe leerkrachten en medewerkers van de tussenschoolse opvang (TSO).
- Organiseren ouderbijeenkomsten rondom De Vreedzame School.
- Verzorgen van de nieuwsbrieven voor ouders over De Vreedzame School.
- Zorgdragen voor de zichtbaarheid van De Vreedzame School in lokalen, gangen en andere plekken in en om het gebouw.
- Verzorgen van de jaarlijkse mediatorentoer
- Fungeren als contactpersoon voor de leerling-mediatoren; regelmatig evaluatie met mediatoren.
- Zorg dragen voor afname monitor Sociale Veiligheid. Vanaf 2023-2024 wordt er gebruik gemaakt van de leerlingvragenlijst in Kindbegrip (*ParnasSys | ParnasSys, z.d.*).
- Monitoren en uitvoeren van anti-pest beleid

Ouderbetrokkenheid bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op het terrein van sociale veiligheid. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag zoals pesten. We maken middels posters in de school en via de nieuwsbrief duidelijk bij wie ze terecht kunnen als er iets is. Middels de nieuwsbrief informeren we ouders ook over de thema's die we behandelen bij de lessen van De Vreedzame School, zodat er thuis aandacht besteed kan worden aan de onderwerpen.

2. Preventieve maatregelen

Met het programma De Vreedzame School leggen we het fundament voor een sociale competentie en burgerschap. Hier volgen enkele belangrijke elementen van het programma waaruit de leerlingen wekelijks lessen volgen in alle groepen.

Uitdragen van een positief sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: "Wat wordt er hier van mij verwacht?" Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- De omgangsafspraken en het logo van De Vreedzame School zichtbaar in de school en in alle groepen te hangen;
- Het positief bekrachtigen van gewenst gedrag;
- Een voorbeeld voor de kinderen te zijn in gedrag en houding;
- Directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;
- Aanwezigheid van de directeur en het ambulant personeel bij de ingang en in de gangen van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken op rennen, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.

De groep en de school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de groep vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de groep of de school minder leuk zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen. Aan het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School en andere groepsvormende activiteiten, dit zijn de zogenaamde Gouden weken. Na de Kerstvakantie werken we opnieuw aan groepsvorming in het kader van de Zilveren Weken.

Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met de school als geheel, als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan – als het goed is – uit alle andere leerlingen, alle leerkrachten en alle ouders.

Maatjesklas

Om de saamhorigheid tussen leerlingen en leerkrachten uit verschillende groepen te versterken werken we met maatjesklassen. Iedere groep is gekoppeld aan een andere groep (Zie school-ABC voor indeling). Regelmatig worden activiteiten gepland om samen te doen zoals; handvaardigheid, voorlezen, spelletjes, werken op de tablets etc.

Nieuwe leerkrachten

We zorgen ervoor dat nieuwe leerkrachten zich altijd voorstellen aan de hele school. De voorstelbrief met foto wordt, middels het digibord, in alle groepen gedeeld. Nieuwe leerkrachten nemen ook deel aan een training over De Vreedzame School.

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. De leerkrachten begroeten de leerlingen iedere morgen bij de ingang van het klaslokaal. Bij het uitgaan van de school worden de leerlingen ook persoonlijk gegroet. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar tussen de bedrijven door met iedere leerling een gesprekje voeren over persoonlijke zaken, zoals: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd.

Leerlingen worden medeverantwoordelijk

Als de groep een gemeenschap is, voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de groep. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bij leren dragen aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

Zo werken we met leerling-mediators, met een leerlingenraad en in bovenbouwgroepen worden groepsvergaderingen georganiseerd, waarin leerlingen mee mogen beslissen over zaken die hen aangaan. We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten d.m.v. de eerdergenoemde maatjesklassen. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de leerlingen dat ze op kunnen/moeten komen voor gepeste medeleerlingen, dat ze 'verdedigers' kunnen zijn.

Positief gedrag bekrachtigen

We streven naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hiertoe te komen is het geven van 'opstekers', of complimenten.

Mensen hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een 'opstecker'. Als iedereen in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep.

De grondregels: basisregels in de school

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is³. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we **grondregels**: een set basisregels die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag. Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school en onze christelijke identiteit. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader.

Onze grondregels:

- We horen bij elkaar
- We zijn zuinig op onze spullen
- We lossen conflicten samen op en beginnen opnieuw
- We zijn aardig voor elkaar

³ <https://www.nji.nl/Pesten-Probleemschets-Risicofactoren>

Van grondregels naar groepsregels en groepsafspraken

In de hal van de school hangt een grote banner met onze grondregels: 'Zo doen we het hier op school!'

Om kinderen duidelijk te maken om welk gedrag het gaat laten leerkrachten in de eerste schoolweken concreet zien welk gedrag bij welke regel hoort. Zo worden de regels met elkaar ingevuld en snapt iedereen wat er met de regels wordt bedoeld.

De regels vormen op deze manier een kader voor gewenst gedrag: 'Zo doen we het op onze school!' Deze regels zijn vervolgens zichtbaar in de algemene ruimtes en in iedere groep.

De **grondregels** vormen een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels- en afspraken** worden 'opgehangen'. In de lessen van De Vreedzame School (blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de grondregels, de eigen groepsregels en de groepsafspraken. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen groepsafspraken. Daarbij wordt de link gelegd met de grondregels op schoolniveau, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondregels. 'De grondregels gelden voor de hele school en dit zijn de regels van de groep!' Om die reden zijn de grondregels in iedere groep aanwezig.

Aanleren en handhaven van de grond- en groepsregels

Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de regels met de hele klas.

Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets van het **gedrag van de leerkracht** (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- Bewust zijn van het eigen (leerkracht) gedrag en de voorbeeldfunctie die hierbij hoort
- Leerlingen preventief herinneren aan de regel,
- Leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- Met de leerlingen meelopen, of boven of beneden staan kijken op de trap;
- Leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van regels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- Alle leerkrachten (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- Alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben, naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid en naast ondersteuning daarbij, ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, de tussenschoolse opvang en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de school. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken. Zie de bijlagen 'Afspraken vrije ruimtes' en 'Handleiding pleinregels TSO en leerkrachten'.

Bij het in- en uitgaan van de school

Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat.
- De directeur en een ambulant persoon staan bij de deur als deze open gaat en verwelkomt elk kind persoonlijk door hem of haar goedemorgen te wensen.
- De ouders worden aangekeken en gedag gezegd.
- Ook de leerkrachten verwelkomen de kinderen met het geven van een hand.
- Alle professionals hebben een vaste plek bij het in- en uitgaan van de school. Zij houden daarbij ook goed zicht op de trappen en gangen.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor alle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met telaarcomers. In ParnasSys wordt dit bijgehouden.
- Na schooltijd lopen de leerkrachten met de leerlingen mee naar de buitendeur en groeten elkaar.

We hebben regels opgesteld voor alle vrije ruimtes. De regels worden allemaal gelinkt aan de grondregels van onze school.

3. Curatieve maatregelen

Anti-pest aanpak

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- Een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- Herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van een of meer leerlingen;
- Verschil in macht tussen leerlingen onderling

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan.

Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelykbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de groep en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Eén met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in.

Als er zich toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. In het pestprotocol worden de onderscheiden stappen toegelicht (te vinden in de map; Werken aan Sociale Veiligheid", 3 exemplaren zijn aanwezig op school).

Pestprotocol

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, maar soms is er meer nodig.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Met name populaire leerlingen kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers'.

Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte Pestaanpak (Pauw et al., 2020).

Oplossingsgerichte Pest Aanpak (OPA)

De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen één van de Coördinatoren Sociale Veiligheid en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen.

Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf. We gaan uit van het goede in ieder kind, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen.

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind.** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij/zij hulp wil, en stelt met hem/haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders.
We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij/zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als een externe of een andere volwassene (niet de eigen groepsleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.
2. **Gesprek met de steungroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
4. **Tweede gesprek met de steungroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarbij ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij/zij heeft gedaan.

Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om ervoor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

Voor leerkrachten: Het uitgebreide stappenplan voor de uitvoering van de Oplossingsgerichte Pest Aanpak (OPA) is te vinden in het ABC op SharePoint.

Meidenvenijn

Meidenvenijn komt overal voor: in de klas, op het plein én thuis, maar ook in de digitale wereld. Meidenvenijn is het subtiele spel van aantrekken en afstoten waar meisjes meesters in zijn, compleet met steken onder water en voorbeeldig gedrag. Het resultaat: bazige kliekjes en meisjes die eenzaam onder aan de pikorde bungelen. Dergelijk gedrag lijkt misschien onschuldig, maar het brengt schade toe, soms een heel meisjesleven lang. Wat doe je met meidenvenijn in je groep? Heb je misschien het idee dat je het nooit goed kunt doen, omdat de meiden vinden dat je partij trekt? Vanuit leerteam Gedrag wordt er begeleiding en ondersteuning geboden (Visser, 2022). Zie [Bijlage 4: Roze protocol](#)

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich meebrengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen om te leren gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. Vanaf groep 5 worden ook lessen gegeven over het gebruik van sociale media. Zie map Sociale Veiligheid, hoofdstuk 13.3 t/m 13.6 en online werkomgeving van de leerkrachten.

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp. Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we de tijd om hierover met de groep te praten.

Herstelgesprekken

De hiervoor beschreven Oplossingsgerichte pestaanpak is niet altijd mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn/haar gedrag niet bij. Soms zijn de peestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of wil de gepeste leerling niet meewerken, valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare binnen de school in het vizier.

Ter bescherming van de gepeste leerling zullen we – als alle pogingen geen resultaat hebben gehad - moeten overgaan tot schorsing of verwijdering. Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die reden geven we, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen, waarbij de vorm van zgn. herstelgesprekken wordt gehanteerd.

De betrokken partijen komen bij elkaar met als doel om de 'schade' te herstellen. Het gaat dan niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokkenen) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken. De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenkomsten zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Zinvol straffen

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. We zijn ons er echter ook van bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit 'angst' voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn/haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een 'zinnvolle' straf, een straf die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- **Relatie:** we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- **Autonomie:** We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren daarvan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- **Competentie:** We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!').

Een ander belangrijk aspect van een 'zinnvolle' straf is **eigenaarschap**. Straffen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf'

zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

Ingrijpen bij fors grensoverschrijdend gedrag

Als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen. Als er een noodzaak is om stevig op te treden, dan hanteren we onderstaand protocol dat voor alle betrokkenen helder aangeeft welke stappen worden gezet als er sprake is van een extreme situatie.

Schorsing of verwijdering

Het protocol schorsing/ verwijdering wordt ingezet als leerlingen het gevoel van veiligheid van anderen schade toebrengen door hun houding of gedrag (te denken valt aan: vechten, slaan, bedreigen e.d.) waardoor medeleerlingen en/of leerkrachten zich onveilig voelen. Deze leerlingen kiezen ervoor zich niet aan de grondregels te houden en op die manier hun verbinding met de groep te verbreken.

- Deze leerlingen worden voor een dag/dagdeel buiten de groep geplaatst bij de directeur/ib-er of in een andere groep.
- De ouders worden hiervan in een gesprek op de hoogte gesteld. De directeur bespreekt met de leerling hoe ervoor gezorgd kan worden dat het gewenste gedrag wel wordt vertoond.
- De leerling mag de volgende dag in de eigen groep laten zien dat het zich wel aan de schoolregels kan houden. Verschillende vormen van hulp kunnen hiertoe worden ingezet.

Als een dergelijke situatie zich herhaaldelijk voordoet, volgt er een gesprek tussen de desbetreffende leerkracht en/of directeur en ouders. Hierin wordt nagegaan welke extra begeleiding en afspraken nodig zijn. Tevens worden de ouders op de hoogte gesteld van een vervolprocedure als het gedrag niet tijdig in positieve zin verandert. Als zich – na dit gesprek – toch weer een vergelijkbare situatie voordoet, worden de ouders opgebeld en gevraagd hun kind te komen halen of de volgende dag thuis te houden. Ook dan mag het kind de dag erna weer in de groep terugkeren. De afdeling leerplicht van de gemeente en het schoolbestuur worden op de hoogte gesteld, aangezien het hier een schorsing van een dag betreft. Alleen de directie kan het besluit nemen tot schorsing en dit wordt vastgelegd in een brief.

In geval van herhaling kan er worden overgegaan tot schorsing van meerdere dagen. In dat geval wordt de afdeling leerplicht van de gemeente bij het vervolgtraject betrokken. Ouders hebben het recht om binnen vijf werkdagen bij het schoolbestuur bezwaar te maken tegen de schorsing.

Link naar

Bijlage 3 Aanpak bij overschrijden van regels en afspraken tijdens TSO

4. Monitor Sociale Veiligheid

De Veiligheidsthermometer

- De monitor Sociale Veiligheid wordt 2x per jaar afgenomen bij de leerlingen van groep 5 tot en met 8. We maken gebruik van de leerlingvragenlijst van ZIEN! (t/m schooljaar 2022-2023). Vanaf schooljaar 2023-2024 maken we gebruik van de leerlingvragenlijst van Kindbegrip.
- De voorzitter van leerteam Gedrag begeleidt de afname door de leerlingen eenduidig te instrueren.
- Naast de monitor Sociale Veiligheid, wordt er 2x per jaar het sociogram ingevuld door de leerlingen van groep 3 tot en met 8. Hier maken we gebruik van het sociogram in Parnassys en/of Stoeltjesdans (*Stoeltjesdans*).
- Uitkomsten van de monitor Sociale Veiligheid worden opgenomen in de opbrengstrapportage. De uitkomsten van de 2^e afname worden gedeeld met de onderwijsinspectie.
- Uitkomsten van de monitor Sociale Veiligheid worden opgenomen in Groepsplan Gedrag. Indien nodig worden er specifieke interventies afgesproken en biedt leerteam Gedrag ondersteuning en advies.

5. Literatuurlijst en overige verwijzingen

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022, 16 november). *Veiligheid op school*. Veilig leren en werken in het onderwijs | Rijksoverheid.nl.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/veiligheid-op-school>

ParnasSys | *ParnasSys*. (z.d.). ParnasSys. <https://www.parnassys.nl/>

Pauw, L., Scheltema, H., & Van der Ven, M. (2020). *De Vreedzame School* (versie 2020). CED groep.

Stoeltjesdans. <https://stoeltjesdans.nl/>

Visser, A. (2022). *Meidenvenijn in het basisonderwijs: een praktische aanpak*.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Afspraken vrije ruimtes

Bijlage 2: Handleiding pleinregels TSO en leerkrachten

Bijlage 3: Aanpak van overschrijden regels en afspraken tijdens TSO

Bijlage 4: Roze protocol

Bijlage 1 Afspraken vrije ruimtes

GRONDREGELS JULIANSCHOOL

We zijn zuinig op onze spullen

We horen bij elkaar

We lossen conflicten op en beginnen opnieuw

We zijn aardig voor elkaar

Afspraken per ruimte

Schoolplein

We zijn zuinig op onze spullen

We gebruiken karren en de kleutermaterialen alleen in groep 1 en 2.

We spelen alleen in de zandbak in groep 1 t/m 4.

We spelen op de plaatsen die voor spel zijn bedoeld. We ruimen op als de bel gaat en gaan in de rij staan.

We lossen conflicten op en beginnen opnieuw

We proberen een conflict eerst zelf op te lossen. Als het niet lukt gaan we naar de mediatoren, leerkracht of TSO juf

We horen bij elkaar

Wij laten iedereen meedoen. Wij sluiten niemand buiten. We houden ons aan het rooster voor balspel, tafeltennis en speeltuin van groep 5 t/m 8.

We zijn aardig voor elkaar

We helpen als iemand wordt geplaagd of gepest. We laten een medeleerling met rust op de afkoelplek.

Gangen en hallen

We zijn zuinig op onze spullen

We houden de gang netjes.

We lossen conflicten op en beginnen opnieuw

Alleen op de mediatiebank worden conflicten uitgesproken

We horen bij elkaar

We komen op tijd op school en geven bij binnenkomst de leerkracht een hand. We lopen altijd rustig door de school en praten op fluisterton.

We zijn aardig voor elkaar

Loop rechts op de trappen. We werken stil in de gang en overleggen op fluisterton. We spelen in de gang van groep 1-3 met maximaal 2 kinderen per speelplek

Toiletten

We zijn zuinig op onze spullen

We houden de toiletten netjes

We lossen conflicten op en beginnen opnieuw

We horen bij elkaar

We gaan naar het toilet op de afgesproken tijden.

We zijn aardig voor elkaar

We wachten op onze beurt

Gymzaal

We zijn zuinig op onze spullen

We gebruiken de materialen waar ze voor bedoeld zijn.

We lossen conflicten op en beginnen opnieuw

We gebruiken zo nodig de afkoelplek

We horen bij elkaar

We zorgen ervoor dat het niet alleen om winnen gaat

We helpen elkaar bij het klaar zetten en opruimen van de materialen.

We zijn aardig voor elkaar

We zorgen ervoor dat het voor iedereen leuk is, ook in de kleedkamer.

We zijn sportief, ook als we verliezen

Extra lokalen of gesprekskamers

We zijn zuinig op onze spullen

We werken hier alleen met een volwassene

We lossen conflicten op en beginnen opnieuw

We horen bij elkaar

We zijn aardig voor elkaar

Wij gebruiken alleen onze eigen spullen en materialen.

Naar de gymzaal lopen of een excursie

We zijn zuinig op onze spullen

We lossen conflicten op en beginnen opnieuw

We horen bij elkaar

We lopen 2 aan 2 in de rij

We zijn aardig voor elkaar

We praten rustig

De fietsenstalling

We zijn zuinig op onze spullen

Ik ga voorzichtig om met andere fietsen.

We lossen conflicten op en beginnen opnieuw

Als er iets misgaat vertel ik dit de juf of meester.

We horen bij elkaar

Ik zet mijn fiets in het rek van mijn groep.

We zijn aardig voor elkaar

Bijlage 2 Afspraken bij de pleinregels – voor TSO en leerkrachten

Schoolplein:

We horen bij elkaar

Wij laten iedereen meedoen. Wij sluiten niemand buiten.

Groep 3 t/m 8 heeft een rooster voor balspel, tafeltennis en speeltuin.

- Tijdens de gymles wordt er volgens rooster een spel aangeboden wat vervolgens ook o.l.v. de leerkracht in de pauze buiten gespeeld wordt. Op deze wijze wordt het spelrepertoire uitgebreid. Vanzelf zullen kinderen niet de transfer van gymzaal naar plein maken. Optie: Pleinspeelkaarten inzetten
- Groep 1 t/m 4 mogen altijd met een bal.
- Groep 3 speelt 's morgens tot de meivakantie soms een deel van de pauze mee met de kleuters.
- Groep 5 t/m 8 heeft alleen een zachte bal mee als er tafeltennis of balspel op het rooster staat.
- Het rooster voor de speeltuin geldt op dinsdag, donderdag en vrijdag ook tijdens de TSO. Alleen in de speeltuin mag een leren bal mee voor voetbal.

We zijn zuinig op onze spullen

Over de zandbak:

- De zandbak is open voor groep 1 t/m 4 wanneer het weer het toelaat.
- Zandbakmaterialen opruimen: om 10:05 en 12:25 groot materiaal opruimen in de kleuterschuur, klein materiaal onder het zeil.
- We zorgen er met elkaar voor dat het zand in de zandbak blijft. Taarten bakken op een plank i.p.v. op de rand én regelmatig vegen helpt.
- Blaadjes en takjes zoveel mogelijk uit het zand laten om verrotting tegen te gaan
- Het zeil is kwetsbaar: niet over de rand lopen.

Over het spelmateriaal:

- Buitenspel ochtend, groep 1 en 2: Rijdend materiaal opruimen om 9:50 onder brandtrap bij directiekamer
- Kleine pauze groep 3 en 4: groot kleutermateriaal opruimen om 10:05 onder brandtrap bij directiekamer
- TSO groep 1 en 2: Handbel is de start van de TSO. De leerkrachten ruimen dan met de kinderen de (rijdende) materialen op bij de trap.
- TSO groep 3 en 4: Kleutermaterialen zoals planken en tonnen mogen wel gebruikt worden maar moeten om 12 uur opgeruimd worden.
- In de hal bij groep 3 staan stelten. In de kast zijn materialen te vinden zoals tafeltennisbatjes en behendigheidsmateriaal. Op de kast staan 2 stoepranden. Deze mogen gebruikt worden tijdens pauzes. Wat je mee naar buiten neemt, ruim je ook zelf weer op.
- Alleen als de groep tafel-dag of balspel-dag heeft, gaat de bal mee naar buiten.
- Groep 3-4 heeft in de klas een zachte bal en enkele paardentuigen.
- Groep 5-8 heeft in de klas een zachte en harde bal. De harde bal gaat alleen mee naar buiten als de groep naar de speeltuin gaat.
- In de keuken ligt een lang touw dat voor algemeen gebruik is.
- De TSO heeft een basketbal in beheer waar om gevraagd kan worden door de kinderen van de groep die balspel heeft.

Over de plaatsen waar wel of niet gespeeld kan worden:

- Eén groep gaat met een TSO-medewerker naar de speeltuin. Dit kan alleen als er voldoende medewerkers op het plein zijn.
- Balspel-plein is naast de gymzaal. De blinde muur is het doel. Groep 1-4 mag daar ook voetballen
- Balspel mag ook eventueel achter het podium gespeeld worden als de basket bezet is.
- Niet spelen op de brandtrappen, containers en tussen de fietsen.
- Geen materiaal op en onder klimrekken.
- Krijten alleen op de tegels.
- Regen bij TSO: in overleg wordt er gebeld en gaan de kinderen naar binnen. TSO heeft dan de verantwoordelijkheid voor de kinderen in de groep.

We zijn aardig voor elkaar

We helpen altijd als iemand wordt geplaagd of gepest.

We laten een medeleerling met rust bij de afkoelplek

- De afkoelplek is het plaatsje bij de buitendeur van de gymzaal
- Een leerling kan vrijwillig naar de afkoelplek gaan, of er op aanraden van een leerkracht/ TSO-medewerker naartoe worden gestuurd.

Over de toiletregels:

- Groep 1 en 2 mogen tijdens pauze en TSO naar binnen om naar toilet te gaan, zij melden dit eerst.
- Groep 3 en 4 mogen tijdens pauze en TSO naar het toilet in de gang van de groepen 3. Tijdens TSO is de deur dicht. Eén TSO-medewerker heeft een sleutel.
- Groep 5 t/m 8 mogen tijdens pauze en TSO niet naar toilet (alleen bij hoge uitzondering).

We lossen conflicten op en beginnen opnieuw

Afspraken voor de mediators:

- Twee leerlingen verzorgen de foto's op het bord in de hal
- Rooster mediators hangt op in de hal van groep 3
- Mediators zijn op tijd aanwezig mét een hesje aan.
- Mediators spelen met de kinderen mee als er geen conflicten zijn. Ze geven het goede voorbeeld.
- Als er een conflict is zoekt de mediator op het plein een rustige plek. Als dit echt niet mogelijk is gaan ze naar binnen naar de mediatiebank.
- Willen leerlingen het conflict niet oplossen of het is conflict 'te groot', dan brengen de mediators de leerlingen bij de leerkracht of TSO juf.

Bijlage 3 Aanpak bij overschrijden van regels en afspraken tijdens TSO

Oefenplaats

De school kun je zien als een mini-maatschappij. Je oefent er de omgang en samenwerking met elkaar. Het kind krijgt een stem, dus daarom stimuleren we hen om zelf oplossingen te bedenken. Binnen gestelde kaders krijgen de leerlingen dus ruimte.

Grondregels

Zo willen wij het! Alle afspraken verwijzen naar de grondregels. Voorbeeld: Wij horen bij elkaar... dus sluiten we elkaar niet buiten. Wij zijn zuinig op onze spullen... dus ruimen wij deze na het spelen weer netjes op in de bakken.

Goed gedrag bevorderen

In de klas kunnen groepsafspraken gemaakt worden en activiteiten georganiseerd worden ter bevordering van de groepsvorming. Dit gaat op het plein niet, dat is een vrijere ruimte. Hoe gaan we daar mee om?

- contact maken (zie de kinderen echt)
- actieve houding (we lopen rond)
- voorbeeldgedrag (hoe los je een conflict op?)
- opstekers geven (we zien snel wat misgaat, maar kunnen ook eerder opstekers geven als het goed gaat)
- steeds terugkomen op de grondregels

Ongewenst gedrag... wat nu?

Respectloosheid ervaren TSO-medewerkers als het ergste in de uitvoering van hun werk. Worden ze wel gezien als gelijke van de leerkrachten? Bekendheid als gelijkwaardige medewerker is dus belangrijk.

Zinvol straffen/ corrigeren

Als je zelf iets signaleert

Corrigeer klein, dichtbij, rustig en vriendelijk.

- Wat zag je? "Ik zie dat je zand uit de zandbak schept."
- Wat verwacht je? "Ik wil graag dat je het zand in de zandbak laat."
- Sluit af met een opstecker "Fijn, zo kunnen we nog lang met het zand spelen!"

Ingrijpen op gedrag waarbij een ander kind betrokken is

Spreek individueel aan, blijf in relatie staan, geef ruimte aan gevoelens.

- Zeg het kind waarom je ingrijpt: "Ik roep jou bij me omdat ik heb gehoord dat je iemand hebt gekrabd."
- Moet het kind misschien even afkoelen voordat je in gesprek kunt? Afkoelplek is de achterdeur naar de gymzaal.
- Luister naar het verhaal: "Wat is er volgens jou gebeurd?"
- Vraag het kind te bedenken hoe het probleem op te lossen is. De oplossing moet gericht zijn op herstel van de 'schade'. "Hoe kun je .. helpen zodat hij/ zij er minder last van heeft?"
- Vervolg: "Hoe doe je dat de volgende keer?"
- Hulp: "Kunnen anderen je hierbij helpen?"
- Vertrouwen uitspreken: "Je kunt dit, ik vertrouw daar op!"

Conflictoplossing

Er zijn gradaties in conflictoplossing:

- Leerlingen proberen het eerst zelf via de stappen van Los het op/ Praat het uit

- Leerling-mediatoren kunnen hulp bieden
- Corrigerend gesprek volgens bovenstaande stappen
- Grensoverschrijdend gedrag melden bij leerkracht (zo nodig worden ouders ingelicht).

Bijlage 4 Roze Protocol

Stappenplan bij meidenvenijn (tekst Anke Visser, auteur boeken over Meidenvenijn)

1. Gesprekken over venijnig meidengedrag met de betrokken meisjes apart: het mikpunt, de koningin, de hofdames o.l.v. leerkracht. Het gesprek met de koningin en hofdames (wannabe) heeft een waarschuwend karakter. Daarnaast kan ook een (pedagogische) straf worden opgelegd aan queen en hofdame(s). De afspraken over gewenste gedragsverbetering binnen een gestelde termijn (van 4-6 weken) worden schriftelijk vastgelegd. Ouders van koningin en hofdames worden geïnformeerd over het wangedrag van hun dochter en de gemaakte afspraken. Indien nodig ontwerpt de antipestcoördinator van de school een samenhangende aanpak.
2. Testperiode nieuw gedrag. De naleving van de gemaakte gedragsafspraken wordt gecontroleerd en bijgehouden door de groepsleerkracht gedurende een periode van 4-6 weken. Alle meidenincidenten worden doorgegeven aan de groepsleerkracht en vastgelegd t.b.v. stap 3.
3. Als het meidenvenijn niet stopt, volgen na deze 4-6 weken gesprekken met de koningin en hofdames + hun ouders, onder leiding van de directeur en de groepsleerkracht. Gespreksonderwerp is hun wangedrag, onderbouwd met incidenten-informatie uit bovenstaande fase 2. Zij krijgen weer 4-6 weken om hun gedrag aan te passen. Daarbij kan begeleiding door de gedragspecialist ingezet worden om alsnog tot gedragsverandering te komen. Daarnaast worden er strafmaatregelen genomen tegen de koningin en hofdames. De afspraken worden door de directie vastgelegd. De antipestcoördinator coördineert de systematische aanpak door groepsleerkracht en begeleiders.
4. Tweede testperiode nieuw gedrag. De naleving van de gemaakte gedragsafspraken wordt gecontroleerd en bijgehouden door de groepsleerkracht gedurende een periode van 4-6 weken. Alle meidenincidenten worden doorgegeven aan de groepsleerkracht en vastgelegd t.b.v. stap 5.
5. Als het meidenvenijn na bovenstaande maatregelen niet stopt, legt de directeur een (interne) schorsing op aan de koningin (en haar gevolg). Deze schorsing wordt onderbouwd met incidenten uit fase 4 en schriftelijk meegedeeld aan haar/hun ouders. Tevens wordt begeleiding verplicht gesteld om alsnog tot gedragsverandering te komen binnen een termijn van 4-6 weken. Daarnaast worden er strafmaatregelen genomen tegen de koningin en hofdames. De gemaakte afspraken worden vastgelegd. De antipestcoördinator coördineert een (vernieuwde) samenhangende aanpak.
6. Indien het meidenvenijn na bovenstaande maatregelen toch nog aanhoudt, kan directie/bestuur overgaan tot een definitieve verwijdering van de koningin (en hofdame(s)); hierbij maakt de school gebruik van het opgebouwde dossier en volgt de school het Protocol schorsing en verwijdering.

Bijlage 5 Beslisboom Leerteam Gedrag

Beslisboom inzet Leerteam Gedrag

Leerteam Gedrag is een onderdeel van de organisatie in de school. Naast het gebruik van de Vreedzame School, heeft het leerteam expertise op het gebied van gedrag, pedagogisch handelen en sociale interactie. Als leerkracht ben je hier natuurlijk ook de hele dag mee bezig, maar het kan zijn dat je weleens vastloopt en graag met iemand van gedachten wisselt. Hiervoor kan je onderstaande beslisboom gebruiken.

